

The Relationship Between Personality Traits and Life Satisfaction in the Elderly: The Mediating Role of Cultural Intelligence

Zohreh Hashemi^{1*}, Sanaz Eyni², Arash Yavari³

¹ Dept. of Psychology, Faculty of Humanities, University of Maragheh, Maragheh, Iran

² Dept. of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran

³ Dept. of Clinical Psychology, Faculty of Humanities, University of Marand, Marand, Iran

Article Info

Article History

Received: 06.05.2023

Revised: 23.07.2023

Accepted: 03.08.2023

ePublished: 06.08.2023

Keywords

personality traits, life satisfaction, cultural intelligence, elderly

How to cite this article

Hashemi, Z., Eyni, S., & Yavari, A. (2023). The Relationship Between Personality Traits and Life Satisfaction in the Elderly: The Mediating Role of Cultural Intelligence. *Aging Psychology*, 9(2), 103-119.

*Corresponding Author

Zohreh Hashemi

Email

zhashemi1320@gmail.com

© The Author(s)

Publisher: Razi University

Abstract

Population aging is a pervasive social and demographic challenge and issue in developing countries, including Iran, in the near future. Several Social, psychological and behavioral factors can be related to the life satisfaction of the elderly. Therefore, the present study was conducted with the aim of investigating the relationship between personality traits and life satisfaction in the elderly with the mediating role of cultural intelligence. This was a descriptive-correlation study of structural equations modeling (SEM) type. The statistical population studied in this research included all the elderly living in Bonab, Iran in 2021, among whom 200 people (100 men and 100 women) were selected using convenience sampling method. Participants responded to Costa and McCrae's Neo personality traits, Diener's life satisfaction and Ang et al.'s cultural intelligence. The collected data were analyzed using Pearson's correlation coefficient in SPSS-24 software, and SEM in LISREL 8.8 software. The results of SEM revealed that the research model has a good fit. The results of the mediating role of cultural intelligence also indicated that this variable serve a significant mediating role in the relationship between personality traits and life satisfaction ($P < 0.01$). According to the result of the current study, it is suggested to hold educational workshops with the aim of raising awareness of the role of personality traits and cultural intelligence in order to improve the life satisfaction of the elderly.

رابطه ویژگی‌های شخصیتی با رضایت از زندگی در سالمندان: نقش میانجی هوش فرهنگی

زهره هاشمی^{۱*}، ساناز عینی^۲، آرش یآوری^۳

^۱ گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه مراغه، مراغه، ایران

^۲ گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

^۳ گروه روان‌شناسی بالینی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه مرند، مرند، ایران

چکیده

سالخوردگی جمعیت، یک چالش و مسئله فراگیر اجتماعی و جمعیتی در کشورهای درحال توسعه از جمله ایران، در آینده نزدیک است. عوامل اجتماعی، روانی و رفتاری مختلفی می‌تواند با رضایت از زندگی سالمندان مرتبط باشد. بنابراین پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی با رضایت از زندگی در سالمندان با میانجیگری هوش فرهنگی انجام شد. روش این پژوهش توصیفی-همبستگی از نوع معادلات ساختاری بود. جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش شامل کلیه سالمندان شهرستان بناب در سال ۱۴۰۰ بود که از میان آنها تعداد ۲۰۰ نفر (۱۰۰ مرد و ۱۰۰ زن) به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. شرکت‌کنندگان به پرسشنامه‌های ویژگی‌های شخصیتی نئو کاستا و مک‌کری، رضایت از زندگی داینر و هوش فرهنگی انگ و همکاران پاسخ دادند. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون با کمک نرم‌افزار SPSS-۲۴ و با استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری (SEM) به وسیله نرم‌افزار Lisrel ۸٫۸ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج حاصل از مدل‌یابی معادلات ساختاری نشان داد که مدل پژوهش از برازش مطلوبی برخوردار است. نتایج حاصل از بررسی نقش میانجی‌گری هوش فرهنگی نیز نشان داد که این متغیر نقش میانجی معنی‌داری در رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی با رضایت از زندگی دارد ($P < 0/01$). با توجه به نتایج این پژوهش برگزاری کارگاه‌های آموزشی با هدف آگاه‌سازی نقش ویژگی‌های شخصیتی و هوش فرهنگی در جهت بهبود رضایت از زندگی سالمندان پیشنهاد می‌گردد.

اطلاعات مقاله

سابقه مقاله

دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۱۶

اصلاح: ۱۴۰۲/۰۵/۰۱

پذیرش: ۱۴۰۲/۰۵/۱۲

چاپ الکترونیکی: ۱۴۰۲/۰۵/۱۵

کلیدواژه‌ها

ویژگی‌های شخصیتی، رضایت از زندگی، هوش فرهنگی، سالمندان

نحوه ارجاع به مقاله

هاشمی، ز، عینی، س، یآوری، آ. (۱۴۰۲). رابطه ویژگی‌های شخصیتی با رضایت از زندگی در سالمندان: نقش میانجی هوش فرهنگی. *روان‌شناسی پیری*، ۹(۲)، ۱۱۹-۱۰۳.

* نویسنده مسئول

زهره هاشمی

پست الکترونیکی

zhashemi1320@gmail.com

سالخوردگی جمعیت، یک چالش و مسئله فراگیر اجتماعی و جمعیتی در کشورهای در حال توسعه، از جمله ایران، در آینده نزدیک است. سالمندان، به عنوان یکی از گروه‌های خاص اجتماعی و جمعیتی، در حال حاضر حدود یک دهم جمعیت ایران را تشکیل می‌دهند. جمعیت سالمندان در حال افزایش بوده و تا سه دهه آینده به یک چهارم کل جمعیت خواهد رسید (صفرخانلو و رضایی قهرودی، ۱۳۹۶). سالمندی^۱ با کاهش در منابع اقتصادی، حمایت اجتماعی و وضعیت سلامتی همراه است. در اثر این تغییرات، یکی از مسائل و چالش‌های پیش روی سالمندان، به زیستن می‌باشد. در مواجهه با افزایش جمعیت سالمندان و مسائل پیش رو، مددکاری اجتماعی سالمندی ظهور و گسترش پیدا کرده است. یکی از موضوعات مهم در حوزه مددکاری اجتماعی سالمندی، احساس رضایت از زندگی^۲ سالمندان است (زنجری و همکاران، ۱۳۹۷).

رضایت از زندگی به ارزیابی شناختی فرد از زندگی خود اشاره دارد و شامل ارزیابی کلی از زندگی بوده و فرایندی مبتنی بر قضاوت فردی است (چو و همکاران، ۲۰۱۸). رضایت از زندگی در دوران سالمندی از دو جنبه دارای اهمیت است؛ اول، با افزایش سن، رضایت از زندگی کاهش می‌یابد. بطوری که در سنین سالمندی رضایت از زندگی به پایین‌ترین حد خود می‌رسد (گوزدز و سوزا پوزا، ۲۰۱۹). دوم، رضایت از زندگی مهم‌ترین بعد به زیستن، سالمندی سالم و موفق است. در مقابل، سطوح پایین رضایت از زندگی در سالمندان، با وضعیت‌های مسئله‌داری نظیر سبک‌های زندگی ناسالم، سالمندی منفعل و غیرفعال همراه است (استرابریج و همکاران، ۲۰۰۶). رضایت از زندگی سالمندان تحت تأثیر عوامل متعددی در سطوح مختلف خرد، میانی و کلان است (برگلوند و همکاران، ۲۰۱۶). افزایش رضایت از زندگی با کاهش اضطراب مرگ در سالمندان همراه است (خیاط و همکاران، ۱۳۹۷). مطالعات نشان داده است رضایت از زندگی با افسردگی و اضطراب (کیوم و کو، ۲۰۱۸) و سلامت (تاوارس، ۲۰۲۲) در دوره سالمندی مرتبط است.

مطالعات نشان داده‌اند که کیفیت و رضایت از زندگی تحت تأثیر عوامل شناختی زیادی است که از مهم‌ترین آنها می‌توان به ویژگی‌هایی شخصیتی^۳ اشاره کرد (دی‌هارو و همکاران، ۲۰۱۳). شخصیت عبارت است از مجموعه سازمان‌یافته، واحد و متشکلی از خصوصیات به نسبت ثابت و مداومی که یک شخص را از اشخاص دیگر متمایز می‌کند. ویژگی‌های شخصیتی صفات پایداری هستند که از موقعیتی به موقعیت دیگر چندان تغییر نمی‌کنند. آنها گرایش‌های باثبات و بادوام و پاسخ‌دهی به شیوه یکسان به محرک‌های مختلف هستند و می‌توانند پیش‌بینی کننده رفتار فرد در موقعیت‌های مختلف باشند (شولتز و شولتز، ۲۰۱۲/۱۴۰۰). کوستا و مک کری (۱۹۹۲) در پژوهش‌های خود به این نتیجه دست یافتند که شخصیت از پنج عامل اساسی روان‌رنجوری^۴، برون‌گرایی^۵، تجربه‌پذیری^۶، توافق‌پذیری^۷ و وظیفه‌شناسی^۸ تشکیل شده است. از نقطه نظر آنها این پنج عامل تمایلات ذاتی هستند و زمینه زیستی دارند، یعنی تغییرات رفتاری مربوط به پنج عامل اصلی به ساختار ژن‌ها، ساختار مغز و عواملی از این قبیل مربوط می‌شود. جدیدترین پژوهش‌هایی که در زمینه مدل پنج عاملی صورت گرفته‌اند این مسأله را عنوان می‌کنند که تأثیرات محیطی بر روی پنج عامل شخصیتی تأثیرگذار است (اسندروف و ون آکن، ۲۰۱۳). روان‌رنجوری به تمایل برای تجربه اضطراب، تنش، خودخوری، خصومت، تکانشوری، تفکر غیرمنطقی و افسردگی اطلاق می‌شود؛ برون‌گرایی، تمایل برای مثبت بودن، قاطیعت، تحرک، مهربانی و اجتماعی بودن گفته می‌شود؛ تجربه‌پذیری تمایل به کنجکاوی، هنرنمایی، خردورزی، روشنفکری و نوآوری اطلاق می‌شود؛ توافق‌پذیری، تمایل برای گذشت، مهربانی، سخاوتمندی، اعتمادورزی، همدلی، فداکاری و وفاداری در نظر گرفته می‌شود و در نهایت وظیفه‌شناسی به عنوان تمایل به سازمان‌دهی، کارآمدی، قابلیت اعتماد، خویشتن‌داری، منطق‌گرایی و تعمق قلمداد می‌شود (کاستا و مک کری، ۱۹۹۲). پژوهش‌ها نشان داده است که مسئولیت‌پذیری، توافق‌پذیری و روان‌رنجوری اثر معناداری بر رضایت از زندگی دارد (رومیر و همکاران ۲۰۱۲؛ زنان و

³ personality traits

⁴ neuroticism

⁵ extroversion

⁶ openness

⁷ agreeableness

⁸ conscientiousness

¹ elderly

² life satisfaction

افراد به نحو مؤثرتری می‌توانند با فرهنگ خودی و سایر فرهنگ‌های موجود در جامعه سازگار شوند و به نحو مؤثرتری تنوعات فرهنگی را در محیط مورد پذیرش قرار دهند (آنگ، ۲۰۰۶). بر این اساس بود که مفهوم «هوش فرهنگی»^۱ وارد عرصه تحلیل رفتار شد.

واژه «هوش فرهنگی» برای نخستین بار در سال ۲۰۰۳ توسط ارلی و انگ از پژوهشگران دانشکده کسب و کار لندن مطرح گردید. این دو هوش فرهنگی را قابلیت یادگیری الگوهای جدید رفتاری در تعاملات بین فرهنگی و ارائه پاسخ‌های رفتاری صحیح به این الگوها تعریف کرده‌اند. هوش فرهنگی یک قابلیت فردی برای درک، تفسیر و اقدام اثربخش در موقعیت‌های دانسته شده است که از تنوع فرهنگی برخوردارند و با آن دسته از مفاهیم مرتبط با هوش سازگار است که هوش را بیشتر یک توانایی شناختی می‌دانند. مطابق با این تعاریف در واقع هوش فرهنگی با تمرکز بر قابلیت‌های خاصی که برای روابط شخصی با کیفیت و اثربخشی در شرایط فرهنگی مختلف لازم است، بر جنبه‌های دیگر از هوش شناختی تمرکز دارد. هوش فرهنگی همچنین بینش‌های فردی را در بر می‌گیرد که برای انطباق با موقعیت‌ها و تعاملات میان فرهنگی و حضور موفق در گروه‌های کاری چند فرهنگی مفید است. هوش فرهنگی در واقع توانایی است که به فرد کمک می‌کند فهم بین فرهنگی‌اش را افزایش دهد. البته این مفهوم به این معنا نیست که تفاوت‌های فرهنگی نادیده انگاشته شود بلکه بدین معنی است که در موقعیت‌های متفاوت فرهنگی چگونه می‌توان هوشمندانه‌تر رفتار کرد. مفهوم هوش فرهنگی تنها در چند سال اخیر مورد توجه قرار گرفته است. هوش فرهنگی مفهومی نشأت گرفته از نظریه هوش‌های چندگانه گاردنر است. تعریف هوش فرهنگی وابسته به دو مفهوم هوش هیجانی و هوش اجتماعی است (ارلی و انگ، ۲۰۰۳). مطالعه بریل هرت (۲۰۰۵)، مودی (۲۰۰۷) و انگ و همکاران (۲۰۰۸) نشان داد که بین ویژگی‌های شخصیتی و هوش فرهنگی رابطه خطی وجود دارد؛ همچنین مشخص شد که ویژگی‌های شخصیتی تجربه‌پذیری و وظیفه‌شناسی بهترین پیش‌بینی‌کننده هوش فرهنگی هستند. پژوهش شعاعی و مشایخ (۱۴۰۰) نشان داد که بین ویژگی‌های شخصیتی و هوش فرهنگی رابطه معناداری وجود دارد. نتایج پژوهش

همکاران، ۲۰۱۳؛ هایدنر و گوریتز، ۲۰۱۶). نتایج مطالعه بیرامی و قلی‌پور (۱۳۹۰) نشان داد که رضایت از زندگی با روان‌رنجوری رابطه منفی و با برون‌گرایی، وظیفه‌شناسی و توافق‌پذیری رابطه مثبت و معناداری دارد. پژوهش هان و همکاران (۲۰۱۳) نشان داد که برون‌گرایی، با وجدان بودن و سازگاری در جهت مثبت با رضایت از زندگی ارتباط داشتند، از طرفی روان‌رنجوری به طور منفی با رضایت از زندگی رابطه داشته و گشودگی به تجربه رابطه‌ای نشان نداد. پژوهش کیم و همکاران (۲۰۱۸) نشان داد که برون‌گرایی یک پیش‌بین منحصر به فرد برای رضایت از زندگی است. پژوهش شن و همکاران (۲۰۲۳) نشان داد برون‌گرایی، تجربه‌پذیری و توافق‌پذیری ارتباط مثبت و معناداری با رضایت از زندگی دارند؛ در حالی که روان‌رنجوری و وظیفه‌شناسی رابطه معناداری نداشتند. اگر چه مطالعات فوق‌الذکر رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و رضایت از زندگی را در نمونه‌های پژوهش مختلف مورد بررسی قرار داده‌اند؛ اما مطالعات اندکی به بررسی چگونگی این رابطه پرداخته‌اند. پژوهش طالع‌پسند و رستمی (۱۳۹۷) نشان داد که ویژگی‌های شخصیتی از طریق هدف‌های درونی و عاطفه مثبت با رضایت از زندگی رابطه دارند. نتایج مطالعه ژانگ (۲۰۱۶) نشان داد که ویژگی‌های شخصیتی به واسطه‌ی عاطفه مثبت و خودکارآمدی با رضایت از زندگی ارتباط دارند. نتایج مطالعه‌ی دهقانی (۲۰۱۸) نشان داد که تیپ شخصیتی D از طریق حمایت اجتماعی با رضایت از زندگی رابطه دارد. پژوهش شسیناک و همکاران (۲۰۱۹) نشان داد که ویژگی‌های شخصیتی از طریق دینداری با رضایت از زندگی رابطه دارند.

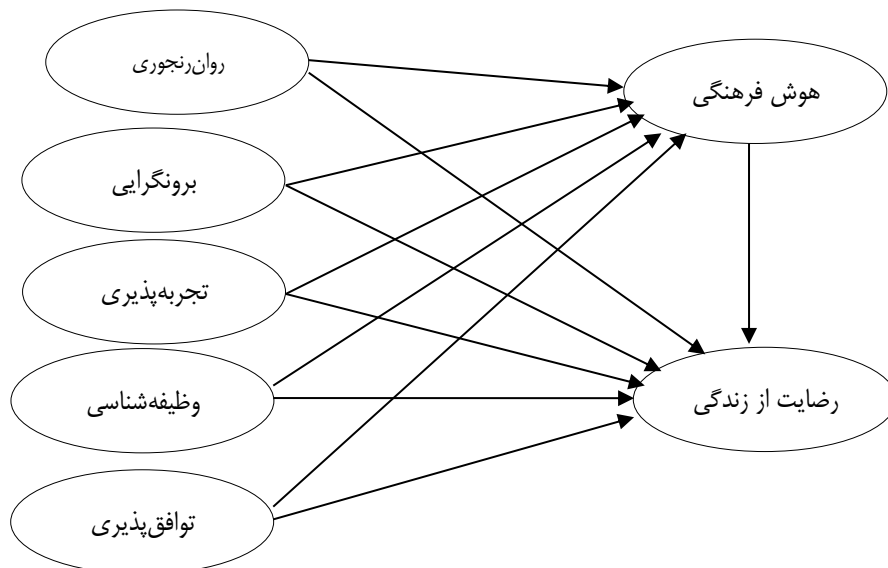
همچنین مطالعات نشان داده است که رضایت از زندگی می‌تواند با ارتباطات اجتماعی و تعاملات فرهنگی مرتبط باشد (شاهین و همکاران، ۲۰۱۴). پژوهش چن و همکاران (۲۰۲۱) نشان داد که افراد با هوش فرهنگی بالا، در مواجهه با محیط‌های استرس‌زای زندگی از منابع کافی برخوردار هستند؛ همچنین نتایج نشان داد که هوش فرهنگی در رابطه بین ارتباطات اجتماعی و رضایت از زندگی نقش میانجی دارد. بخشی از تغییرات رضایت از زندگی سالمندان به کمک ابعاد هوش معنوی و سرمایه روان‌شناختی (جعفری و حسامپور، ۱۳۹۶) و هوش هیجانی (نادری و همکاران، ۱۳۸۸) قابل پیش‌بینی است. در سال‌های اخیر با مطالعاتی که بر روی فرهنگ و سازگاری انسان با مبانی فرهنگی انجام گردیده است این نتیجه‌گیری به دست می‌آید که برخی از

^۱ cultural intelligence

پژوهش قابل توجهی به خصوص در داخل کشور در دست نیست که نشان دهد سالمندان از نظر رضایت از زندگی در چه شرایطی می‌باشند. همچنین عوامل مرتبط بر این سه متغیر به ویژه در سالمندان مورد پژوهش قرار نگرفته است. علاوه بر این نوع و نحوه ارتباطی که این سه متغیر ممکن است با یکدیگر داشته باشند به ویژه در جامعه سالمندان به طور منسجم و قابل توجهی مورد مطالعه قرار نگرفته است و از آنجا که می‌توان از نتایج این پژوهش و پژوهش‌های مشابه در جهت افزایش رضایت از زندگی برای استفاده در مراکز بهزیستی، توانبخشی روزانه، مراکز نگهداری سالمندان و دیگر مراکز بهبود سلامت روان استفاده کرد. بنابراین پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی با رضایت از زندگی با میانجیگری هوش فرهنگی در سالمندان انجام شد و به دنبال پاسخ به این پرسش بود که آیا هوش فرهنگی در رابطه ویژگی‌های شخصیتی با رضایت از زندگی در سالمندان با نقش میانجی دارد؟ در نتیجه فرضیات این مطالعه عبارت بودند از اینکه (۱) ویژگی‌های شخصیتی با رضایت از زندگی در سالمندان ارتباط دارد، (۲) ویژگی‌های شخصیتی با هوش فرهنگی در سالمندان ارتباط دارد، (۳) هوش فرهنگی با رضایت از زندگی در سالمندان ارتباط دارد، (۴) هوش فرهنگی در رابطه‌ی بین ویژگی‌های شخصیتی با رضایت از زندگی در سالمندان نقش میانجی دارد. با توجه به مطالب بیان شده، مدل مفروض پژوهش در شکل ۱ ارائه شده است.

قدم‌پور و همکاران (۱۳۹۰) نشان داد که بین پنج ویژگی بارز شخصیتی و هوش فرهنگی رابطه معنادار وجود دارد و ویژگی تطابق‌پذیری، بهترین پیش‌بینی‌کننده هوش فرهنگی است. نتایج پژوهش علی‌پور (۱۳۹۴) نشان داد که ویژگی‌های شخصیتی به واسطه‌ی هوش فرهنگی می‌تواند بر مهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی تأثیرگذار باشند.

بدون تردید عواملی بر سلامت روان و رضایت‌مندی از زندگی سالمندان تأثیر می‌گذارد؛ از میان این عوامل مختلف تأثیرگذار ویژگی‌های شخصیت و هوش فرهنگی انتخاب شده‌اند؛ این عوامل در بسیاری از مشکلات و فعالیت‌های روزمره سالمندان دخالت داشته و بررسی و مشخص کردن حقایقی از آن می‌تواند بخشی از ناگفته‌های مربوط به مفهوم گسترده سلامت روان و گسترده‌تر و پیچیده‌تر از آن ابعاد آدمی را آشکار سازد (کیم، ۲۰۱۲). با توجه به افزایش چشمگیر شمار سالمندان در جمعیت و با توجه به فرهنگ جامعه ما و نقش سالمندان در خانواده‌ها و نیز اشاره به این نکته که فشارهای ناشی از دگرگونی‌های جسمی، روانی و اجتماعی نقشی عمده در کاهش رضایت از زندگی و به طور کل سلامت روان دارند این پژوهش ضروری به نظر می‌رسد. متأسفانه در مورد جامعه مورد توجه در این پژوهش پژوهش‌ها و استنادات قابل توجهی در خصوص وضعیت افراد در متغیرهای رضایت از زندگی، ویژگی‌های شخصیتی و هوش فرهنگی وجود ندارد. به عبارت دیگر

شکل ۱. مدل مفروض رابطه ویژگی‌های شخصیتی با رضایت از زندگی در سالمندان با نقش میانجی هوش فرهنگی

روش

طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان

پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ روش توصیفی از نوع معادلات ساختاری بود. جامعه آماری کلیه سالمندان شهرستان بناب بودند. با توجه به عدم وجود اطلاعات آماری دقیق در مورد تعداد سالمندان شهر بناب، با استفاده از ادبیات تحقیق موجود، تعداد ۲۰۰ نفر (۱۰۰ مرد و ۱۰۰ زن) به روش نمونه‌گیری در دسترس به عنوان نمونه آماری در نظر گرفته شدند. در خصوص حجم نمونه، شایان توضیح است که در تحلیل استیونس^۱ (۱۹۹۶)، به نقل از مؤمنی و همکاران، (۱۴۰۰) در نظر گرفتن ۱۵ مورد برای هر متغیر پیش‌بین در تحلیل رگرسیون چندگانه با روش معمولی کمترین مجذورات استاندارد را که قاعده سرانگشتی خوب اعلام کرده است. بر پایه این موضوع می‌توان اعلام کرد که چون تحلیل معادلات ساختاری در برخی جنبه‌ها به طور کامل مرتبط با رگرسیون چندمتغیری است، تعداد ۱۵ مورد به ازای هر متغیر اندازه‌گیری شده در تحلیل معادلات ساختاری غیرمنطقی نیست (هومن، ۲۰۱۲). لوهلین^۱ (۱۹۹۲)، به نقل از مؤمنی و همکاران، (۲۰۲۲) بیان می‌دارد که برای مدل‌هایی با دو یا چهار عامل، پژوهشگر باید روی گردآوری دست‌کم ۱۰۰ مورد یا بیشتر از آن مثلاً ۲۰۰ مورد برنامه‌ریزی کند. بنابراین حجم نمونه مورد مطالعه از کفایت لازم برای اجرای تحلیل مسیر برخوردار است. ملاک‌های ورود به مطالعه عبارت از (۱) دارا بودن سن بالای ۶۰ سال، (۲) عدم وجود بیماری یا اختلالات بسیار شدید ذهنی براساس پرونده پزشکی و (۳) تمایل جهت شرکت در پژوهش بودند و ملاک‌های خروج از مطالعه شامل (۱) ابتلا به آلزایمر و سایر اختلالات حافظه‌ای و (۲) مصرف داروهای اعصاب و روان می‌شدند. ۸۱ نفر از پاسخ‌دهندگان در بازه سنی ۶۰ تا ۶۵ سال قرار داشتند. تعداد ۵۸ نفر یعنی ۲۹ درصد از افراد پاسخ‌دهنده ۶۵ تا ۷۰ سال سن داشتند. تعداد ۳۹ نفر یعنی ۲۰ درصد از افراد پاسخ‌دهنده ۷۰ تا ۷۵ سال سن داشتند و ۱۱ درصد نیز بالای ۷۵ سال بودند. ۵۲ درصد از پاسخ‌دهندگان دیپلم و ۳۹ درصد فوق دیپلم و ۱۴ درصد دارای مدرک لیسانس بودند. افراد دارای مدرک تحصیلی فوق لیسانس و بالاتر شامل ۵ نفر بودند و ۳ درصد حجم نمونه را تشکیل دادند.

ابزار

پرسش‌نامه شخصیت نئو^۱ (NEO-PI). برای ارزیابی پنج عامل شخصیت (روان‌آزردگی‌خویی، برون‌گرایی، گشودگی، سازگاری و وجدانی بودن) از پرسش‌نامه پنج عاملی ویژگی‌های شخصیتی نئو (۶۰ ماده‌ای) که توسط مک کری و کاستا مطرح شده (۱۹۸۵) استفاده شده است. این پرسش‌نامه بر روی یک طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم قرار دارد. نمره بالا در هر یک از ابعاد شخصیتی، نشان دهنده داشتن آن ویژگی شخصیتی می‌باشد. پرسش‌نامه شخصیتی NEO-FFI توسط مک کری و کاستا روی ۲۰۸ نفر از دانشجویان آمریکایی به فاصله سه ماه اجرا گردید که ضرایب اعتبار آن بین ۰/۸۳ تا ۰/۷۵ به دست آمده است. اعتبار درازمدت این پرسش‌نامه نیز مورد ارزیابی قرار گرفته است. یک مطالعه طولانی ۶ ساله روی مقیاس‌های روان‌آزردگی‌خویی، برون‌گرایی و گشودگی، ضرایب اعتبار ۰/۶۸ تا ۰/۸۳ را در گزارش‌های شخصی و نیز در گزارش‌های زوجها نشان داده است. ضریب اعتبار دو عامل سازگاری و باوجدانی به فاصله دو سال به ترتیب ۰/۷۹ و ۰/۶۳ بوده است (مک کری و کاستا، ۱۹۹۲). در پژوهش آتش روز (۱۳۸۶) در خصوص روایی پرسش‌نامه این پژوهش ابتدا با جمع‌آوری نظریات کارشناسان و استادان محترم راهنما و مشاور و چند نفر از کارشناسان مورد بازنگری قرار گرفت؛ پایایی آن هم با استفاده از روش همسانی درونی، ضریب آلفای کرونباخ برای هر یک از ۵ صفت روان‌رنجوری، برون‌گرایی، گشودگی، سازگاری و وجدانی بودن به ترتیب ۰/۷۳، ۰/۵۶، ۰/۶۸ و ۰/۸۷ به دست آمد. در پژوهش حاضر نیز پایایی مقیاس به روش آلفای کرونباخ برای روان‌رنجوری، برون‌گرایی، گشودگی، سازگاری و وجدانی بودن به ترتیب ۰/۸۱، ۰/۷۶، ۰/۶۸، ۰/۷۱ و ۰/۸۳ بدست آمد.

پرسش‌نامه رضایت از زندگی^۲ (SWLS). این مقیاس توسط داینر و همکاران (۱۹۸۵) تهیه و شامل ۵ سؤال است که برای سنجش رضایت‌مندی زندگی به طور کلی درست شده است که فرد در آن کیفیت زندگی خود را براساس یک سری از معیارهای مربوط به خودش ارزیابی می‌کند. برای هر سؤال ۷ گزینه از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم وجود دارد. نمره کلی هر فرد حاصل از جمع نمرات پنج

^۱ NEO personality inventory (NEO-PI)

^۲ satisfaction with life scale (SWLS)

سعی در جلب اعتماد آنها جهت پاسخ صادقانه دادن به سوالات شد. سپس پرسشنامه‌ها در اختیار افراد سالمند واجد ملاک‌های ورود قرار داده شد و در جهت پر کردن این پرسشنامه‌ها راهنمایی لازم ارائه شد. پیش از آنکه افراد به مرحله تکمیل پرسش‌نامه برسند، اهداف پژوهش برای آنها ارائه شد، توضیحاتی در رابطه با عدم وجود اطلاعات هویتی، رازداری و محرمانه‌ماندن اطلاعات شرکت‌کنندگان ارائه شد و رضایت آگاهانه آنها برای شرکت در پژوهش اخذ گردید. در نهایت، بعد از دریافت پرسشنامه‌ها و حذف پرسشنامه‌های مخدوش، اطلاعات حاصل از ۲۰۰ نفر به عنوان نمونه نهایی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. داده‌های توصیفی میانگین، انحراف استاندارد و ضریب همبستگی پیرسون با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ و روش آماری استنباطی معادلات ساختاری به کمک نرم‌افزار Lisrel ۸٫۸ مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

قبل از اجرای تحلیل، پیش‌فرض‌های معادلات ساختاری شامل نرمال‌بودن توزیع، استقلال خطاها و هم‌خطی چندگانه بررسی شد. برای پیش‌فرض نرمال‌بودن توزیع متغیرهای پژوهش از میزان کجی و کشیدگی استفاده شد که نتایج آن نشان داد توزیع نمرات همه متغیرها نرمال است (دامنه کجی و کشیدگی بین -۱ و +۱ بود). برای بررسی استقلال خطاها از آزمون دوربین-واتسون استفاده شد که نتایج نشان از عدم همبستگی بین خطاها داشت ($D. W = 2/12$ ، دامنه بین ۱/۵ تا ۲/۵ قابل قبول است). برای بررسی هم‌خطی چندگانه بین متغیرهای پیش‌بین از عامل تورم واریانس (VIF) و تحمل (Tolerance) استفاده شد که نتایج نشان داد عدم هم‌خطی بین متغیرها برقرار است (دامنه VIF کمتر از ۱۰ و تحمل بالاتر از ۰/۱ بدست آمد). پیش‌فرض دیگر بررسی رابطه خطی بین متغیرهای برونزا با میانجی و میانجی با وابسته است که با همبستگی پیرسون مورد بررسی قرار گرفت؛ نتایج همراه با میانگین و انحراف معیار در جدول ۱ گزارش شده است.

چنانچه در جدول ۱ مشاهده می‌شود، بین غالب متغیرهای مورد مطالعه رابطه معناداری وجود دارد. برای آزمون فرضیه‌های پژوهش به بررسی برازش مدل پرداخته شد، بر همین اساس به منظور ارزیابی الگوی پیشنهادی، الگوی مدل معادلات ساختاری مورد استفاده قرار گرفت. برای بررسی روابط متغیرهای مکنون از برازش کلی مدل و در ادامه

گزینه به دست می‌آید و نمرات از ۵ (رضایت پایین؛ به معنی کاملاً ناراضی) تا ۳۵ (رضایت بالا؛ به معنی کاملاً راضی) متغیر است؛ نمره بالا حاکی از رضایت بیشتر فرد در زندگی است (لوکاس و همکاران، ۱۹۹۶). داینر و همکاران (۱۹۸۵) آلفای کرونباخ برابر ۰/۸۵ را برای این ابزار گزارش کردند. در پژوهش بیانی و همکاران (۱۳۸۶) بر روی نمونه‌ای از ۱۰۹ دانشجوی دانشگاه آزاد اسلامی واحد آزادشهر، اعتبار مقیاس را با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۳ بدست آوردند که به ضرایب داینر و همکاران، بسیار نزدیک است. در پژوهش حاضر نیز پایایی مقیاس به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۱ بدست آمد.

پرسش‌نامه هوش فرهنگی^۱ (CQS). پرسش‌نامه هوش فرهنگی آنگ و همکاران (۲۰۰۴) طراحی شد که شامل ۲۰ سؤال و چهار عامل (راهبردی یا فراشناختی، دانشی یا شناختی، انگیزشی و رفتاری) می‌باشد. براساس طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم نمره‌گذاری می‌شود. نمره بین ۲۰ تا ۴۸ نشانگر هوش فرهنگی ضعیف، نمره بین ۴۸ تا ۷۵ نشانگر هوش فرهنگی متوسط و نمره بین ۷۵ تا ۱۰۰ نشانگر هوش فرهنگی قوی در فرد است. آلفای کرونباخ برای عامل راهبردی یا فراشناختی ۰/۷۹، عامل دانش یا شناختی ۰/۸۴، عامل انگیزشی ۰/۷۶ و عامل رفتاری ۰/۸۳ می‌باشد (آنگ و همکاران، ۲۰۰۴). در پژوهش قدمپور و همکاران (۱۳۹۰) روایی محتوایی پرسش‌نامه با استفاده از نظرات متخصصان و صاحب‌نظران مورد بررسی قرار گرفت و پایایی آن نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۵ به دست آمد. در پژوهش حاضر نیز پایایی پرسش‌نامه به روش آلفای کرونباخ برای نمره کلی هوش فرهنگی ۰/۸۱ بدست آمد.

روش اجرا

در راستای جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز ابتدا معرفی‌نامه از بخش آموزشی دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرند دریافت شد؛ کد اخلاق از معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی تبریز (IR. TBZMED. REC. 1400. 09) اخذ شد و سپس به خانه سالمندان شهر بناب مراجعه و پس از توضیح اهداف تحقیق، اجازه اجرای پژوهش در قسمت‌های اداری دریافت شد. سپس به طور تصادفی به بخش‌های مختلف خانه سالمندان بناب مراجعه و با معرفی خود و طرح پژوهشی مورد نظر به افراد سالمند مرد و زن،

^۱ cultural quotient scale (CQS)

جدول ۱

اطلاعات توصیفی و ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱. روان‌رنجوری	۲۷/۷۳	۳/۲۴	۱					
۲. برون‌گرایی	۱۸/۸۲	۳/۴۸	*-۰/۶۱۳	۱				
۳. تجربه‌پذیری	۲۱/۳۲	۳/۳۵	*-۰/۵۶۵	*۰/۶۸۸	۱			
۴. وظیفه‌شناسی	۲۱/۲۷	۶/۱۲	*-۰/۲۴۳	*۰/۴۶۲	*۰/۶۳۹	۱		
۵. توافق‌پذیری	۳۱/۰۶	۳/۶۴	*-۰/۲۲۴	*۰/۳۴۰	*۰/۴۰۸	*۰/۷۶۴	۱	
۶. رضایت از زندگی	۱۵/۵۶	۴/۳۷	*-۰/۲۸۱	*۰/۳۹۰	*۰/۵۰۸	*۰/۸۱۵	*۰/۸۶۲	۱
۷. هوش فرهنگی	۶۸/۰۶	۱۲/۴۲	*-۰/۲۳۱	*۰/۲۰۱	*۰/۲۹۱	*۰/۲۷۴	*۰/۲۳۲	*۰/۲۹۷

* $P \leq 0.05$

می‌باشد. در ارتباط با شاخص RMSEA مقادیر ۰/۰۵ یا کمتر نشانه برازش خوب الگو و ۰/۰۸ یا کمتر بیانگر خطای منطقی تقریب و مقدار بالاتر از ۰/۱۰ نشانه الزام رد کردن الگو است (هومن، ۲۰۱۲). شاخص‌های برازش در جدول ۲ نشان از برازش مناسب مدل دارد. ضریب مسیر استاندارد شده، مقدار t و سطح معنی‌داری بدست آمده در جدول ۳ گزارش شد. برای بررسی معنی‌داری میانجی‌گری متغیر هوش فرهنگی از روش VAF استفاده شد.

ضرایب مربوط به روابط ساختاری مورد تحلیل قرار گرفت. جهت تعیین برازش کلی مدل، شاخص برازش مد نظر قرار گرفت. شاخص‌های برازش مدل در جدول ۲ ارائه شده است. برای شاخص برازش df/X^2 مقادیر کوچکتر از ۳ مناسب و هر چقدر به صفر نزدیکتر باشد حاکی از برازش خوب الگو است. برای شاخص GFI ، IFI ، NFI و CFI مقادیر نزدیک به ۰/۹۰ و بالاتر به عنوان برازش نیکویی قابل قبول تلقی می‌شود که نشان دهنده خوب بودن مدل

جدول ۲

شاخص‌های برازندگی برای الگوی تعیین شده

شاخص برازش	RMSEA	CFI	NFI	IFI	GFI	X^2/df	Df	X^2
بعد از اصلاح	۰/۰۵۹	۰/۹۲	۰/۹۱	۰/۹۲	۰/۹۲	۱/۸۸	۴۲	۷۸/۹۶

جدول ۳

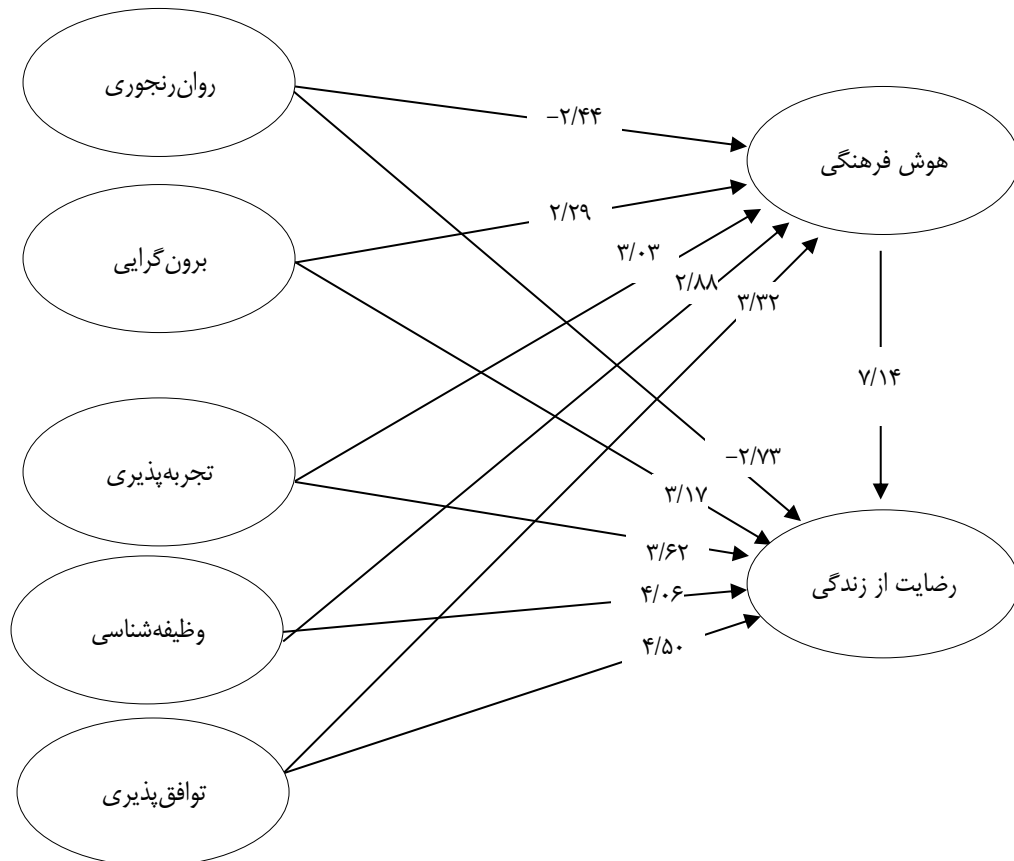
اثرات مستقیم متغیرهای پژوهش

متغیرها	ضریب مسیر	t-value	خطای استاندارد	p-value	نتیجه
روان‌رنجوری ← رضایت از زندگی	-۰/۱۹	-۲/۷۳	۰/۱۱۱	$P < 0.001$	تأیید
روان‌رنجوری ← هوش فرهنگی	-۰/۱۷	-۲/۴۴	۰/۱۰۹	$P < 0.001$	تأیید
برون‌گرایی ← رضایت از زندگی	۰/۲۲	۳/۱۷	۰/۰۹۹	$P < 0.001$	تأیید
برون‌گرایی ← هوش فرهنگی	۰/۱۶	۲/۲۹	۰/۱۱۹	$P < 0.001$	تأیید
تجربه‌پذیری ← رضایت از زندگی	۰/۲۵	۳/۶۲	۰/۰۸۳	$P < 0.001$	تأیید
تجربه‌پذیری ← هوش فرهنگی	۰/۲۱	۳/۰۳	۰/۱۰۱	$P < 0.001$	تأیید
وظیفه‌شناسی ← رضایت از زندگی	۰/۲۸	۴/۰۶	۰/۱۰۲	$P < 0.001$	تأیید
وظیفه‌شناسی ← هوش فرهنگی	۰/۲۰	۲/۸۸	۰/۰۹۳	$P < 0.001$	تأیید
توافق‌پذیری ← رضایت از زندگی	۰/۳۱	۴/۵۰	۰/۰۶۵	$P < 0.001$	تأیید
توافق‌پذیری ← هوش فرهنگی	۰/۲۳	۳/۳۲	۰/۰۸۵	$P < 0.001$	تأیید
هوش فرهنگی ← رضایت از زندگی	۰/۴۹	۷/۱۴	۰/۰۲۶	$P < 0.001$	تأیید

جدول ۴

اثرات غیرمستقیم متغیرهای پژوهش

نتیجه آزمون	آماره VAF	ضریب مسیر استاندارد	T-sobel	فرضیه پژوهش
تأیید	۰/۳۰	۰/۰۸۳	۳/۶۸	روان‌رنجوری ← هوش فرهنگی ← رضایت از زندگی
تأیید	۰/۲۶	۰/۰۷۸	۳/۳۹	برون‌گرایی ← هوش فرهنگی ← رضایت از زندگی
تأیید	۰/۲۹	۰/۱۰۳	۴/۱۴	تجربه‌پذیری ← هوش فرهنگی ← رضایت از زندگی
تأیید	۰/۲۶	۰/۰۹۸	۴/۳۲	وظیفه‌شناسی ← هوش فرهنگی ← رضایت از زندگی
تأیید	۰/۲۷	۰/۱۱۳	۴/۸۱	توافق‌پذیری ← هوش فرهنگی ← رضایت از زندگی

شکل ۲. مدل رابطه ویژگی‌های شخصیتی با رضایت از زندگی در سالمندان با نقش میانجی هوش فرهنگی در حالت معناداری

۵٪ یعنی ۱/۹۶ بوده و نشان می‌دهد همبستگی مشاهده شده معنادار است و مقدار p-value در سطح ۹۹ درصد معنی‌دار می‌باشد. بنابراین ویژگی‌های شخصیتی بر هوش فرهنگی سالمندان اثر دارد. مؤلفه توافق‌پذیری بیشترین اثر را دارد. قدرت رابطه بین هوش فرهنگی و رضایت از زندگی برابر ۰/۴۹ محاسبه شده است. آماره آزمون نیز ۷/۱۴ به دست آمده است که بزرگ‌تر از مقدار بحرانی t در سطح خطای ۵٪ یعنی ۱/۹۶ بوده و نشان می‌دهد همبستگی مشاهده شده معنادار است و مقدار p-value برابر با ۰/۰۰۱ می‌باشد. بنابراین هوش فرهنگی بر

قدرت رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و رضایت از زندگی مقدار قابل قبول و آماره t بزرگ‌تر از مقدار بحرانی t در سطح خطای ۵٪ یعنی ۱/۹۶ بوده و نشان می‌دهد همبستگی مشاهده شده معنادار است و مقدار p-value در سطح ۹۹ درصد معنی‌دار می‌باشد. بنابراین ویژگی‌های شخصیتی (روان‌رنجوری، برون‌گرایی و غیره) بر رضایت از زندگی سالمندان اثر دارد. مؤلفه توافق‌پذیری بیشترین اثر را دارد. همچنین قدرت رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و هوش فرهنگی مقدار قابل قبول است. آماره t آزمون نیز بزرگ‌تر از مقدار بحرانی t در سطح خطای

رویارویی با فشارهای روانی، سازوکارهای مقابله‌ای ناکارآمدی مانند واکنش‌های پرخاشگرانه و خودسرزنی را به کار گیرند (انگلیم و همکاران، ۲۰۲۰). در تبیین رابطه معنادار بین برون‌گرایی و رضایت از زندگی می‌توان گفت افراد برون‌گرا، مردم‌گرا بوده، فعال و پرحرف به نظر می‌رسند و مایلند که بشاش و سرحال باشند. همچنین دارای خوشبینی، سرخوشی و انرژی زیاد می‌باشند و در فعالیت‌های اجتماعی، اهل همکاری و خوش و بش هستند. همچنین این افراد ممکن است بتوانند حمایت‌های اجتماعی بیشتری را به خود جلب نمایند. ویژگی‌های این افراد با رضایت از زندگی رابطه دارد، به طوری که هم تعاملات اجتماعی و هم پارانرژی و بشاش بودن آنها می‌تواند رضایت از زندگی آنها را بالا ببرد (باند و همکاران، ۲۰۲۰). بین عامل توافق‌پذیری و رضایت از زندگی رابطه مثبت وجود دارد، یعنی هرچه افراد توافق‌پذیری بیشتری داشته باشند، رضایت از زندگی بالاتری دارند. در راستای تبیین این یافته می‌توان گفت این افراد دارای ویژگی‌هایی از قبیل اعتماد، رک‌گویی، نوع دوستی، همراهی، تواضع و دلسوز بودن هستند. همچنین این افراد دارای ویژگی‌های کمک کردن و حس همدردی هستند و دیگران را نیز همچون خود می‌بینند و پیوندشان با دیگران، زودجوش می‌خورد. این ویژگی‌ها شاید به دلیل سازگارتر کردن این افراد رضایت از زندگی آنها را تحت تأثیر قرار می‌دهد (انگلیم و همکاران، ۲۰۲۰). در راستای تبیین وجود رابطه معنادار بین وجدانی بودن و رضایت از زندگی می‌توان گفت این افراد دارای ویژگی‌هایی از قبیل کفایت، نظم و ترتیب، وجدانی بودن، تلاش برای موفقیت، خویش‌داری و محتاط بودن در تصمیم‌گیری هستند. آنها هنگام مواجهه با مشکلات عقب‌نشینی نمی‌کنند و سعی می‌کنند تنش‌های خود را در جهت رسیدن به موفقیت کاهش دهند که به مراتب افرادی که واجد ویژگی‌های مذکور باشند، رضایت از زندگی بالاتری دارند (طالع پسند و رستمی، ۱۳۹۷).

فرضیه دوم این مطالعه مبنی بر اینکه ویژگی‌های شخصیتی با هوش فرهنگی سالمندان ارتباط دارد تأیید شد که این یافته با مطالعات شعاعی و مشایخ (۱۴۰۰)، علی‌پور (۱۳۹۴)، قدم‌پور و همکاران (۱۳۹۰)، مودی (۲۰۰۷) و انگ و همکاران (۲۰۰۸) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت که روان‌رنجوری اثر کاهندگی بر هوش فرهنگی دارد. افرادی که از ویژگی شخصیتی وظیفه‌شناسی

رضایت از زندگی سالمندان اثر دارد. جهت بررسی اثر غیرمستقیم متغیر ویژگی‌های شخصیتی بر رضایت از زندگی با میانجی‌گری هوش فرهنگی از آزمون سوبل و برای تعیین شدت اثر غیرمستقیم از طریق میانجی از آماره‌ای به نام VIF استفاده گردید. بر اساس نتایج جدول ۵، میزان آماره تی غیرمستقیم (تی سوبل) بین متغیرهای بالا که خارج از بازه (۱/۹۶ و -۱/۹۶) است؛ بنابراین اثر غیر مستقیم ویژگی‌های شخصیت بر رضایت از زندگی پذیرفته می‌شود. بنابراین متغیر ویژگی‌های شخصیتی علاوه بر اثر مستقیم، به طور غیر مستقیم و از طریق هوش فرهنگی نیز با رضایت از زندگی رابطه دارد. با توجه به میزان به‌دست‌آمده برای آماره VAF مشاهده می‌شود که ۳۰ درصد تأثیر روان‌رنجوری بر رضایت از زندگی، ۲۶ درصد تأثیر برون‌گرایی بر رضایت از زندگی، ۲۹ درصد تأثیر تجربه‌پذیری بر رضایت از زندگی، ۲۶ درصد تأثیر وظیفه‌شناسی بر رضایت از زندگی و ۲۷ درصد تأثیر توافق‌پذیری بر رضایت از زندگی از طریق هوش فرهنگی می‌تواند تبیین گردد.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی با رضایت از زندگی در سالمندان با میانجی‌گری هوش فرهنگی انجام گرفت. نتایج حاصل از تحلیل معادلات ساختاری نشان داد که مدل مفروض این مطالعه از برازش مناسبی در نمونه مورد مطالعه برخوردار است. بدین ترتیب که ویژگی‌های شخصیتی از طریق هوش فرهنگی با رضایت از زندگی سالمندان ارتباط معناداری داشتند. بدین ترتیب، هر چهار فرضیه مطالعه تأیید شد.

فرضیه اول مبنی بر اینکه ویژگی‌های شخصیتی با رضایت از زندگی در سالمندان رابطه دارد تأیید شد که این یافته با مطالعات طالع‌پسند و رستمی (۱۳۹۷)، زنجری و همکاران (۱۳۹۷)، بیرامی و قلی‌زاده (۱۳۹۰)، رومیرو و همکاران (۲۰۱۲)، زنان و همکاران (۲۰۱۳)، ژانگ (۲۰۱۶) و شن و همکاران (۲۰۲۳) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان چنین بیان کرد که روان‌رنجوری (بی‌ثباتی هیجانی) یک ویژگی شخصیتی است که ارتباط تنگاتنگی با رضایت از زندگی دارد و با عدم ثبات عاطفی و عواطف منفی چون ترس، غم، برانگیختگی، عصبانیت، خشم، احساس گناه و نفرت همراه است. افرادی که در این بعد شخصیتی نمرات بالاتری می‌آورند، احتمال دارد در هنگام

در سطح بالایی برخوردارند به دلیل آنکه از ویژگی‌هایی همچون اعتماد به نفس، مسئولیت‌پذیری، انضباط و سخت‌کوشی برخوردارند، قادرند در محیطی با تنوعات فرهنگی بدون توجه به تمامی موانع و چاله‌ها، عملکرد موفقی از خود نشان دهند (مودی، ۲۰۰۷). هر عاملی که باعث اجتناب افراد برای داشتن انگیزه، رفتار، کسب آگاهی، تصمیم‌گیری و ارائه راه حل در محیط‌های متنوع فرهنگی می‌شود، تأثیر کاهندگی بر هوش فرهنگی دارد. روت و نترز (۲۰۲۰) اظهار می‌کنند، روان‌رنجوری بطور عادی می‌تواند در عملکرد انطباقی و رفتاری انسان اختلال ایجاد کند و موجب کاهش رفتار مناسب و عملکرد بهینه گردد. این دو پژوهشگر معتقدند روان‌رنجوری، مانع تجربیات تازه و ایجاد تولیدات خلاق در جهت افزایش هوش فرهنگی می‌شود و از سوی دیگر افراد به دلیل برخورداری از هوش فرهنگی پایین، در محیط‌های چند فرهنگی قادر به روابط میان فردی مناسب و گسترش مهارت‌های اجتماعی به واسطه رفتار انطباقی و فراگیری قابلیت‌های اجتماعی نیستند. هوش فرهنگی، نقش میانجی در ارتباط بین ویژگی شخصیتی برون‌گرایی و رضایت از زندگی دارد. افراد برون‌گرا به دلیل داشتن صفات و ویژگی‌هایی از قبیل اجتماعی‌بودن و ارتباطات گسترده، در صورتی که از هوش فرهنگی بالایی نیز برخوردار باشند، به دلیل آنکه دامنه گسترده‌ای از فراشناخت، شناخت، انگیزه و رفتار را در درون خود جای داده‌اند، در واکنش به محیط فرهنگی جدید به تعاملات گسترده‌تری سوق داده می‌شوند و این تعاملات میان‌فرهنگی موج یادگیری و کاربرد مهارت‌های بین‌فردی و در نتیجه رضایت از زندگی خواهد شد. روت و نترز (۲۰۲۰) بر اساس نتایج پژوهش خود معتقدند، برون‌گرایان به علت برخورداری از خصوصیتی همچون جسارت، پرشور و بانشاط بودن، تمایل به کسب تجارب تازه، حل مسائل خود و ارائه راهکارهای جدید در موقعیت‌های مختلف، قابلیت‌های گسترده‌ای را بدست می‌آورند و همچنین به دلیل آنکه در موقعیت‌های میان‌فرهنگی قادرند روابط خود را با دیگران گسترش دهند، از هوش فرهنگی بالایی نیز برخوردار می‌شوند، چرا که هوش فرهنگی متصل به ویژگی‌هایی است که باعث رضایت از زندگی می‌شود. ویژگی شخصیتی گشودگی در پیش‌بینی و تأثیر هوش فرهنگی در رضایت از زندگی نقش مهمی را ایفا می‌کند.

فرضیه سوم این مطالعه مبنی بر اینکه هوش فرهنگی با رضایت از زندگی سالمندان ارتباط دارد تأیید شد که این

یافته با مطالعات جعفری و حسامپور (۱۳۹۶)، نادری و همکاران (۱۳۸۸)، بریل هرت (۲۰۰۵)، شاهین و همکاران (۲۰۱۴) و چن و همکاران (۲۰۲۱) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت که فرهنگ در واقع مجموعه‌ای از ابداعات تکنولوژی و اجتماعی مردم است که در زندگی روزمره به کمک آنها می‌آید و نه صرف مجموعه‌ای از حرکت‌ها، فعالیت‌ها و نقش‌ها که برای مردم اتفاق می‌افتد. چنانچه اینگونه به فرهنگ بنگریم و چنین تعریفی را از فرهنگ داشته باشیم بهتر می‌توانیم درک کنیم چگونه فرهنگ‌ها در عین حال که متفاوت از یکدیگر هستند در زمان‌ها و مکان‌های مختلف مشابه می‌شوند. مثلاً چنانچه یک گروه کوچک از جمعیت انسانی به واسطه وجود یک مانع طبیعی مانند دریا یا کوهستان از جامعه بزرگتر انسانی جدا شود یک ابداع یا کشف جدید به سختی به این گروه انسانی راه می‌یابد (مودی، ۲۰۰۷). زمانی که یک گروه انسانی، نوع اختراعات و کشفیات و رسوم خود را تغییر دهد به همان نسبت در فرهنگ خود تغییر ایجاد می‌کند. پیشرفت بعضی از اقوام بشری در طول تاریخ نشان دهنده این واقعیت است که هر قومی سعی در رفع نیاز خود داشته و با رفتارهایی که اجازه استفاده از تکنولوژی و امکانات طبیعی راه می‌داده است اقدام به ساختن جامعه خود نموده است. در واقع مردم جوامع پیشرفته از هوش بیشتری نسبت به مردم جوامع غیر پیشرفته برخوردار نبوده‌اند، بلکه با استفاده بیشتر از مغز خود رفتارهایی که امکان استفاده بیشتر از امکانات محیطی را فراهم می‌ساخته است برای رفع مشکلات جوامع خویش تلاش کرده‌اند (فلاح سهی، ۱۳۹۰). فرضیه چهارم این مطالعه مبنی بر اینکه هوش فرهنگی در رابطه‌ی بین ویژگی‌های شخصیتی با رضایت از زندگی در سالمندان نقش میانجی دارد تأیید شد که این یافته با مطالعات طالع پسند و رستمی (۱۳۹۷)، زنجری و همکاران (۱۳۹۷)، بیرامی و قلی‌زاده (۱۳۹۰)، رومیرو و همکاران (۲۰۱۲)، زنان و همکاران (۲۰۱۳)، ژانگ (۲۰۱۶) و چن و همکاران (۲۰۲۱) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت که سالمندان به عنوان یکی از گروه‌های آسیب‌پذیر اجتماعی هستند که مسئله رضایت از زندگی به دلیل کاهش توانایی‌های جسمانی و روانی در آنان به عنوان یک مسئله اجتماعی مطرح می‌شود. نتایج نشان داد که رضایت از زندگی سالمندان به شدت از شرایط اقتصادی و اجتماعی، وضعیت سلامت و حمایت اجتماعی

رضایت از زندگی فرد، مداخلات لازم را از جمله آموزش و یا انجام تکنیک‌هایی برای تغییر نگرش افراد در مورد پیری و مرگ بعمل آورند تا بدین وسیله بتوان شدت تعارضات در سالمندی را کاهش داده و در جهت ارتقاء بهداشت روان و ورود به سالمندی موفق گامی برداشت.

پژوهش حاضر با محدودیت‌هایی همراه بود که از آن جمله می‌توان به ابزارهای مورد استفاده در این مطالعه اشاره کرد، از آنجایی که ابزارهای مورد استفاده خودگزارشی بودند، همین مسئله باعث می‌شود که گاهی اطلاعات دقیق و قابل اعتمادی از شرکت‌کنندگان اخذ نشود، به همین دلیل باید در استفاده از یافته‌های پژوهش احتیاط شود. کمبود منابع علمی و پژوهش‌ها در زمینه موضوع پژوهش، عدم همکاری برخی از سالمندان در تکمیل پرسشنامه‌ها، عدم تعمیم نتایج پژوهش به جوامع آماری دیگر و کم بودن حجم نمونه از دیگر محدودیت‌های این پژوهش می‌باشد. همچنین، اگرچه در این مطالعه از مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شده است، اما باز هم ماهیت روابط به دست آمده از نوع ارتباطی است و نه علی و به دلیل روش آماری به کار برده شده و مقطعی بودن این مطالعه، برداشت‌های علی از این نوع مطالعه مناسب نیست. پیشنهاد می‌شود تحقیقات آتی با حجم نمونه بیشتر و استفاده از سایر ابزارها و روش‌های پژوهشی مثل مصاحبه و مشاهده برای جمع‌آوری داده‌ها تکرار گردد. همچنین مشابه این تحقیق بر روی سایر گروه‌های تحولی مثل میانسالان و جوانان نیز صورت گیرد و نتایج آن با یافته‌های پژوهش حاضر مقایسه شود. همچنین، مطالعات بعدی می‌توانند از طراحی‌های طولی جهت ارائه رابطه علی بین این سازه‌های روان‌شناختی بهره ببرند.

سپاس‌گزاری

مقاله حاضر برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده سوم در رشته روان‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرند می‌باشد. نویسندگان این مقاله از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرند و همچنین مرکز سالمندان شهر بناب به خاطر حمایت و تمامی سالمندان مرکز که در اجرای پژوهش حاضر همکاری صمیمانه داشته‌اند، سپاس‌گزاری می‌کنند.

منابع

آتش روز، ب. (۱۳۸۶). پیش‌بینی عملکرد تحصیلی از طریق دبستگی و صفات پنج‌گانه شخصیتی (پایان نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه شهید بهشتی، تهران.

تأثیر می‌پذیرد. پایگاه اجتماعی-اقتصادی مهم‌ترین متغیر تأثیرگذار بر رضایت از زندگی سالمندان مورد بررسی می‌باشد. پایگاه اقتصادی-اجتماعی نمود بارزی از نابرابری اجتماعی است که بر رضایت از زندگی و سلامت تأثیر می‌گذارد. پایگاه اقتصادی-اجتماعی دسترسی به منابع اساسی را تعیین می‌کند و بر نتایج مختلف سلامت از طریق مکانیسم‌های مختلف تأثیر می‌گذارد (ارلی و آنگ، ۲۰۰۳). همچنین پایگاه اقتصادی-اجتماعی تأثیرات مثبت و منفی خود را از طریق عوامل حمایتی (روابط و امکانات مناسب خانوادگی)، آسیب آفرین (دشواری‌های خانوادگی)، و تحریک آفرین (کمبودها و دشواری‌های بلند مدت) بر پدیده سلامتی منتقل می‌سازد و می‌تواند بر میزان رضایت از زندگی تأثیرگذار باشد (استرنبرگ و همکاران، ۲۰۲۲). این یافته با نظریه اینگلههارت مطابقت دارد. به نظر وی، امنیت اقتصادی، احساس عمومی رضایت از زندگی را افزایش می‌دهد. از این رو، سالمندانی که در شرایط فقر و محرومیت مادی هستند میزان رضایت از زندگی کمتری دارند (مکنون و همکاران، ۲۰۲۲). رضایت از زندگی سالمندان نه تنها چندبعدی است بلکه فرایندی است و به شدت از دوره‌های گذشته زندگی نیز تأثیر می‌پذیرد. همچنین آن تحت تأثیر عوامل متعدد فردی، خانوادگی و اقتصادی-اجتماعی است. شناخت این عوامل از این جهت مهم است که سیاست‌گذاری و مددکاری اجتماعی می‌توانند از طریق اثرگذاری بر آنها، میزان رضایت اجتماعی را در دوران سالمندی افزایش دهند (فلود، ۲۰۰۶). با توجه به نتایج پژوهش‌های پیشین و نتایج پژوهش حاضر مشخص می‌شود که هوش فرهنگی یکی از عوامل مهمی است که موجب تعدیل بحران‌های ناگوار در همه مراحل تحولی انسان و انسجام و تقویت ویژگی‌های شخصیتی، سلامت روانی، جسمانی و سازگاری اجتماعی می‌شود. بالا بودن هوش فرهنگی، زندگی با نشاط و رضایت‌بخشی را برای سالمندان ایجاد می‌کند. سرگرمی و فعالیت، اعتماد به نفس را در آنها تقویت می‌کند و با تقویت فاکتورهای جسمانی، روانی و اجتماعی سالخوردگان از گرفتار شدن در چرخه تمرین سالخوردگی و تفکر پیرستیزی نجات پیدا می‌کنند (گربرگرگیس و همکاران، ۲۰۱۹).

اما با توجه به افزایش جمعیت سالمندان در ایران و همچنین نقش پررنگ وضعیت سلامت، حمایت اجتماعی و شرایط اقتصادی-اجتماعی در رضایت از زندگی، پیشنهاد می‌شود درمانگران با تمرکز بر ویژگی‌های شخصیتی و

قدم پور، ع.، مهرداد، ح.، و جعفری، ح. ع. (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و هوش فرهنگی کارکنان سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان لرستان. *فصلنامه مهارت‌های روان‌شناسی تربیتی*، ۲ (۵)، ۸۱-۱۰۱.

مؤمنی، خ.، امانی، ر.، جانجانی، پ.، مجذوبی، م. ر.، و هادیان همدانی، ک. (۱۴۰۰). رابطه سبک‌های دلبستگی و عواطف مثبت و منفی در سالمندان: نقش میانجی سبک‌های خاطره‌پردازی. *روان‌شناسی پیری*، ۷ (۴)، ۴۰۷-۴۲۲.

نادری، ف.، عسگری، پ.، روشنی، خدیجه.، و مهری آدریانی، م. (۱۳۸۸). رابطه هوش معنوی و هوش هیجانی با رضایت از زندگی سالمندان. *یافته‌های نو در روان‌شناسی (روان‌شناسی اجتماعی)*، ۵ (۱۳)، ۱۲۷-۱۳۸.

References

- Alipour, N. (2014). Investigating the mediating role of cultural intelligence in the relationship between personality traits, social skills and academic progress of students in North Khuzestan universities. National conference of applied researches in educational sciences and psychology and social harms, Tehran. Retrieved from <https://civilica.com/doc/438418/>
- Ang, S. (2006). Personal communication whit author. Washington. DC.
- Ang, S., Van Dyne, L., & Koh, C. (2004). The measurement of cultural intelligence. In academy of management meetings symposium on cultural intelligence in the 21st century, New Orleans, LA.
- Ang, S., Van Dyne, L., Koh, Ch., Ng, K. Y., Templer, K. J., Tay, Ch., & Chandrasekar, A. N. (2008). Cultural intelligence: Its measurement and effects on cultural judgment and decision making, cultural adaptation and task performance, *Management and Organization Review*, 3 (3), 335-371. <https://doi.org/10.1111/j.1740-8784.2007.00082.x>
- Anglim, J., Morse, G., Dunlop, P. D., Minbashian, A., & Marty, A. (2020). Predicting trait emotional intelligence from HEXACO personality; domains facets and the general factor of personality. *Journal of Personality*, 88 (2), 324-338. <https://doi.org/10.1111/jopy.12493>

بیانی، ع.، کوچکی، ع. م.، و گودرزی، ح. (۱۳۸۶). اعتبار و روایی مقیاس رضایت از زندگی (SWLS). *نشریه روان‌شناسی تحولی (روان‌شناسان ایرانی)*، ۳ (۱۱)، ۲۶۵-۲۵۹.

بیرامی، م.، و قلی زاده، ح. (۱۳۹۰). عامل‌های شخصیتی به عنوان پیش‌بینی کننده افسردگی و رضایت از زندگی. *مجله مطالعات علوم پزشکی*، ۲ (۲۲)، ۹۲-۹۸.

جعفری، ا.، و حسامپور، ف. (۱۳۹۶). پیش‌بینی رضایت از زندگی بر اساس ابعاد هوش معنوی و سرمایه روان‌شناختی در سالمندان. *سالمند: مجله سالمندی ایران*، ۱۲ (۱)، ۹۰-۱۰۳.

خیاط، خ.، تاجری، ب.، پاشنگ، س.، و ملیحی‌الذاکرینی، س. (۱۳۹۷). نقش میانجی رضایت از زندگی در رابطه بین عوامل شخصیت و اضطراب مرگ در سالمندان. *پژوهش‌ها علوم رفتاری*، ۱۶ (۲)، ۱۸۹-۱۹۷.

زنجری، ن.، الساق، ا.، صادقی، ر.، و نوری، ج. (۱۳۹۷). عوامل مؤثر بر میزان رضایت از زندگی سالمندان تهرانی. *پژوهشنامه مددکاری اجتماعی*، ۵ (۱۶)، ۱۰۱-۱۲۶.

شعاعی، م.، و مشایخ، م. (۱۴۰۰). رابطه‌ی ویژگی‌های شخصیتی و هوش فرهنگی با سرسختی شغلی در پرستاران استان تهران. مقاله ارائه شده در هفتمین دوره همایش ملی پژوهش در علوم اجتماعی و روان‌شناسی ایران، تهران. بازیابی شده از <https://civilica.com/doc/1226753>.

شولتز، د.، و شولتز، س. آ. (۱۴۰۰). نظریه‌های شخصیت (ترجمه یحیی سیدمحمدی) تهران، نشر ویرایش. (تاریخ انتشار به زبان اصلی، ۲۰۱۲)

صفرخانلو، ه.، و رضایی قهرودی، ز. (۱۳۹۶). تحولات جمعیت سالمندان در ایران و جهان. *دو ماهنامه‌ی تحلیلی-پژوهشی آمار*، ۵ (۳)، ۱۶-۸.

طالع پسند، س.، و رستمی، م. (۱۳۹۷). روابط ساختاری ویژگی‌های شخصیتی و رضایت از زندگی: نقش میانجی هدف‌های زندگی و عاطفه مثبت و منفی. *پژوهش‌های علوم شناختی و رفتاری*، ۱ (۱۵)، ۸۵-۱۰۲.

علی پور، ن. (۱۳۹۴). بررسی نقش واسطه‌ای هوش فرهنگی در رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی بامهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه‌های شمال خوزستان. کنفرانس ملی پژوهش‌های کاربردی در علوم تربیتی و روان‌شناسی آسیب‌های اجتماعی، تهران. بازیابی شده از <https://civilica.com/doc/438418>

فلاح سهی، م. (۱۳۹۰). بررسی ارتباط بین عوامل شخصیتی و هوش فرهنگی در شرکت تأمین تله کام. (پایان نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه تهران، تهران.

- Asendorpf, J. B., & Van Aken, M. A. G. (2003). Validity of big five personality judgements in childhood: A 9-year longitudinal study. *European Journal of Personality, 17* (1), 1-17. <https://doi.org/10.1002/per.460>
- Ashton, M. C., & Lee, K. (2012). On the cross-language replicability of personality factors. *Journal of Research in Personality, 44* (4), 436-441. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2010.05.006>
- Atashrouz, B. (2007). Predicting academic performance through attachment and five personality traits. (Master's thesis). Shahid Beheshti University, Tehran. [Persian]
- Bayani, A. A., Mohammad koochehy, A., & Goodarzi, H. (2007). The reliability and validity of the satisfaction with life scale. *Journal of Developmental Psychology, 3* (1), 259-265. [Persian]
- Bayrami, M., & Gholizadeh, H. (2011). The personality factors as predictors for depression and life satisfaction. *Studies in Medical Sciences, 22* (2), 92-98. [Persian]
- Berglund, H., Hasson, H., Wilhelmson, K., Duner, A., & Dahlin-Ivanoff, S. (2016). The impact of socioeconomic conditions, social networks, and health on frail older people's life satisfaction: a cross-sectional study. *Health Psychology Research, 4* (1), 55-78. <https://doi.org/10.4081/hpr.2016.5578>
- Bond, M. H., Lu, Q., Lun, V. M. C., & Smith, P. B. (2020). The wealth and competitiveness of national economic systems moderates the importance of big five personality dimensions for life satisfaction of employed persons in 18 nations. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 51* (5), 267-282. <https://doi.org/10.1177/0022022120924756>
- Brillhart, B. (2005). A study of spirituality and life satisfaction among persons with spinal cord injury. *Rehabilitation Nursing, 30* (1), 31-34. <https://doi.org/10.1002/j.2048-7940.2005.tb00353.x>
- Chen, A. S., Lin, G., & Yang, H. W. (2021). Staying connected: Effects of social connectedness, cultural intelligence, and socioeconomic status on overseas students' life satisfaction. *International Journal of Intercultural Relations, 83*, 151-162. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2021.06.002>
- Chlan, K. M., Zebracki, K., & Vogel, L. C. (2011). Spirituality and life satisfaction in adults with pediatric-onset spinal cord injury. *Spinal Cord, 49* (3), 371-375. <https://doi.org/10.1038/sc.2010.80>
- Cho, D., Post, J., & Kim, S. (2018). Comparison of passive and active leisure and life-satisfaction with aging. *Geriatrics & Gerontology International, 18* (3), 380-386. <https://doi.org/10.1111/ggi.13188>
- Costa, P., Jr, T., & McCrae, R. R. (1992). Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI) professional manual. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.
- De Haro J. M., Castejon J. L., & Gilar, R. (2013). General mental ability as moderator of personality traits as predictors of early career success. *Journal of Vocational Behavior, 83* (2), 171-180. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2013.04.001>
- Dehghani, F. (2018). Type D personality and life satisfaction: The mediating role of social support. *Personality and Individual Differences, 134* (1), 75-80. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.06.005>
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment, 49* (1), 71-75. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4901_13
- Earley, P. C., & Ang, S. (2003). Cultural intelligence: Individual interactions across cultures. Palo Alto: Stanford University Press.
- Fallah Sohi, M. (2011). Investigating the relationship between personality factors and cultural intelligence in Tamin Telecom Company. (Master's thesis). University of Tehran, Tehran. [Persian]
- Faruk Şahin, F., Gurbuz, S., & Köksal, O. (2014). Cultural intelligence (CQ) in action: The effects of personality and

- international assignment on the development of CQ. *International Journal of Intercultural Relations*, 39, 152-163. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2013.11.002>
- Flood, M. (2006). A mid-range theory of successful aging. *Journal of Theory Construction & Testing*, 9 (2), 35-39.
- Gebregergis, W. T. , Huang, F. , & Hong, J. (2019). Cultural intelligence, age and prior travel experience as predictors of acculturative stress and depression among international students studying in China. *Journal of International Students*, 9 (2), 511-534. <https://doi.org/10.32674/jis.v9i2.964>
- Ghadampour, E., Mehrdad, H., & Jafari, H. A. (2010). The study of the relationship between personality characteristics and cultural quotient among the personnel of cultural heritage, handicrafts and tourism organization of Lorestan province. *Educational Psychology*, 2 (5), 81-101. [Persian]
- Gwozdz, W., & Sousa-Poza, A. (2019). Ageing, health and life satisfaction of the oldest old: An analysis for Germany. *Social Indicators Research*, 97 (40), 397-417. <http://doi.org/10.1007/s11205-009-9508-8>
- Hahn, E., Johnson, W., & Spinath, F. M. (2013). Beyond the heritability of life satisfaction: The roles of personality and twin-specific influences. *Journal of Research in Personality*, 47 (1), 757-767. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2013.07.003>
- Heidemeier, H., & Göritz, A. S. (2016). The instrumental role of personality traits: Using mixture structural equation modeling to investigate individual differences in the relationships between the Big Five traits and life satisfaction. *Journal of Happiness Studies: An Interdisciplinary Forum on Subjective Well-Being*, 17 (6), 2595-2612. <https://doi.org/10.1007/s10902-015-9708-7>
- Jafari, A., & Hesampour, F. (2017). Predicting life satisfaction based on spiritual intelligence and psychological capital in older people. *Salmand: Iranian Journal of Ageing*, 12 (1), 90-103. [Persian] <http://doi.org/10.21859/sija-120190>
- Khayat, KH. , Tajeri, B. , Pashang, S. , & Malihi-Alzakerini, S. (2018). Mediating role of life satisfaction in relationship between personality factors and death anxiety in the elderly. *Research in Behavioural Sciences*, 16 (2), 189-197. [Persian] <http://doi.org/20.1001.1.17352029.1397.16.2.10.8>
- Kim, E. W. (2012). Public Support, Family Support, and Life Satisfaction of the Elderly: Evidence from a New Government Old-Age Pension in Korea. PhD dissertation, Public Policy Studies, Duke University.
- Kim, C., & Ko, H. (2018). The impact of self compassion on mental health, sleep, quality of life and life satisfaction among older adults. *Journal of Geriatric Nursing*, 39 (6), 623-628. <https://doi.org/10.1016/j.gerinurse.2018.06.005>
- Kim, H., Schmack, U., Oishi, S., & Tsutsui, Y. (2018). Extraversion and life satisfaction: A cross cultural examination of student and nationally representative sample. *Journal of Personality*, 86 (4), 604-618. <https://doi.org/10.1111/jopy.12339>
- Lucas, R. E., Diener, E., & Suh, E. (1996). Discriminant validity of well-being measures. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71 (3), 616-628. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.71.3.616>
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1985). Updating Norman's "adequacy taxonomy": Intelligence and personality dimensions in natural language and in questionnaires. *Journal of Personality and Social Psychology*, 49 (3), 710-721. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.49.3.710>
- Mekonnen, H. S., Lindgren, H., Geda, B., Azale, T., & Erlandsson, K. (2022). Satisfaction with life and associated factors among elderly people living in two cities in northwest Ethiopia: a community-based cross-sectional study. *BMJ Open*, 12, e061931. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2022-061931>
- Momeni, K., Amani, R., Janjani, P., Majzoobi, M. R., Forstmeier, S., & Nosrati, P. (2022).

- Attachment styles and happiness in the elderly: The Mediating role of reminiscence styles. *BMC Geriatrics*, 22, Article 349. <https://doi.org/10.1186/s12877-022-03053-z>
- Momeni, Kh., Amani, R., Janjani, P., Majzoobi, M. R., & Hadian Hamedani, K. (2021). The Relationship between attachment styles with positive and negative affect in the elderly: The Mediating role of reminiscence styles. *Aging Psychology*, 7 (4), 407-422.
- Moody, M. C. (2007). The Relationship between cultural intelligence factor and big five personality traits, The George Washington University.
- Naderi, F., Asgari, P., Roshni, Khadijah., & Mehri Adriani, M. (2009). The relationship between spiritual intelligence and emotional intelligence with the life satisfaction of the elderly. *New findings in psychology (Social Psychology)*, 5 (13), 127-138. [Persian]
- Okulicz-Kozaryn, A. (2010). Religiosity and Life Satisfaction across nations. *Mental Health, Religion & Culture*, 13 (2), 155-169. <https://doi.org/10.1080/13674670903273801>
- Romero, E., Go'omez-Fraguela, A. J. A., & Villar, P. (2012). Life aspirations, personality traits and subjective well-being in a Spanish sample. *European Journal of Personality*, 26 (1), 45-55. <https://doi.org/10.1002/per.815>
- Ruth, R., & Netzer, T. (2020). The key elements of cultural intelligence as a driver for digital leadership success. *Leadership, Education, Personality: An Interdisciplinary Journal*, 2, 3-8. <https://doi.org/10.1365/s42681-019-00005-x>
- Safarkhanlou, H., & Rezaei Ghahrodi, Z. (2016). Changes in the elderly population in Iran and the world. *Analytical-Research Bimonthly of Statistics*, 5 (3), 8-16. [Persian]
- Schultz, D. P., & Schultz, S. E. (2012). Theories of Personality (translated by Y. Seyyed Mohammadi; 2021). Tehran: Nesharish. [Persian]
- Shen, X., Yin, F., & Jiao, C. (2023). Predictive models of life satisfaction in older people: A machine learning approach. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20 (3), 2445. <https://doi.org/10.3390%2Fijerph20032445>
- Shokri, O., Kadivar, P., & Daneshvar Pour, Z. (2007). Gender differences in subjective well-being: Role of personality traits. *Iranian Journal of Psychiatry & Clinical Psychology*, 13 (3), 280-289. [Persian]
- Shuai, M., & Mashaikh, M. (2021). The relationship between personality traits and cultural intelligence with job tenacity in nurses in Tehran province. Paper presented in the 7th National Research Conference in Social Sciences and Psychology of Iran, Tehran. Retrieved from <https://civilica.com/doc/1226753/>. [Persian]
- Starks, S., & Hughey, A. W. (2003). African American women at mid life: The relationship between spirituality and life satisfaction. *Journal of African American Women*, 18 (2), 133-147. <https://doi.org/10.1177/0886109903018002004>
- Sternberg, R. J., Siriner, I. J., & Wong, C. H. (2022). Cultural intelligence: What is it and how can it effectively be measured? *Journal of Intelligence*, 10 (3), 54. <https://doi.org/10.3390/jintelligence10030054>
- Strawbridge, W. J., Cohen, R. D., Shema, S. J., & Kaplan, G. A. (1996). Successful aging: predictors and associated activities. *American Journal of Epidemiology*, 144 (2), 135-141. <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.aje.a008900>
- Szcze'niak, M., Sopińska, B., & Kroplewski, Z. (2019). Big Five personality traits and life satisfaction: The mediating role of religiosity. *Religions*, 10 (7), 437. <https://doi.org/10.3390/rel10070437>
- Talepasand, S., & Rostami, M. (2019). Structural relations personality traits and life satisfaction: The mediator role of life goals, positive and negative affect. *Research in Cognitive and Behavioral Sciences*, 8 (15), 85-102. [Persian] <https://doi.org/10.22108/cbs.2020.106131.1137>
- Tavares, A. I. (2022). Health and life satisfaction factors of Portuguese older

- adults. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 99, 104600. <https://doi.org/10.1016/j.archger.2021.104600>.
- Zanjari, N., Elsagh, A. A., Sadeghi, R., & Nouri, M. (2020). Factors affecting life satisfaction of the Elderly people in Tehran. *Journal of Social Work Research*, 5 (16), 101-126. [Persian] <https://doi.org/10.22054/rjsw.2018.11706>
- Zanon, C., Astianello Roat, M., Cerentini Pacico, J., & Simon Hutz, C. (2013). Relationships between positive and negative affect and the five factors of personality in a Brazilian sample. *Paidéia (Ribeirão Preto)*, 23 (56), 285-292. <https://doi.org/10.1590/1982-43272356201302>
- Zhang, R. P. (2016). Positive affect and self-efficacy as mediators between personality and life satisfaction in Chinese college freshmen. *Journal of Happiness Studies*, 17 (5), 2007-2021. <https://doi.org/10.1007/s10902-015-9682-0>